

ÁMBITO SOCIOLINGÜÍSTICO

4º ESO

1. Introducción

Os programas de diversificación curricular constitúen unha das medidas de atención á diversidade, que se inspira, fundamentalmente, no principio de flexibilidade para adecuar a educación á variedade de aptitudes, intereses, expectativas e necesidades do alumnado.

Este ámbito de carácter lingüísticosocial inclúe elementos formativos seleccionados entre os obxectivos e contidos curriculares correspondentes ao terceiro curso da ESO das materias de Ciencias sociais, xeografía e historia, Lingua galega e literatura e Lingua castelá e literatura. A selección destes elementos formativos realízase tendo en conta o seu carácter nuclear, a súa relevancia social e cultural, a súa funcionalidade e a súa capacidade para facilitar o desenvolvemento das competencias básicas e a consecución dos obxectivos xerais da etapa.

O obxectivo fundamental do Programa é dar resposta ás necesidades educativas que estes alumnos e alumnas teñen, cun seguimento e unha atención máis individualizada, e garantir que poidan acadar os obxectivos finais de etapa coma o resto dos seus compañeiros e compañeiras, para poder incorporarse á vida social dotándoos dos instrumentos que lles permitan comprender os procesos sociais, opinar e intervir de forma crítica nos acontecementos da vida cotiá, gozar da cultura social e acceder a estudos posteriores.

O Programa non é en ningún caso pechado, posto que resulta imprescindible tras coñecer os alumnos e alumnas, adaptar os contidos, e mesmo os obxectivos, se procede, ás súas necesidades reais, aos seus intereses e expectativas.

2. Obxectivos

Xa que a falta de dominio das dúas linguas coma instrumentos de comunicación e acceso ao coñecemento doutras materias, acostuma a ser un dos obstáculos na consecución dos obxectivos de etapa, e dado o carácter globalizador que ten o Ámbito, entendemos que as Linguas han de estar presentes en todo o pceso de ensino-aprendizaxe. A primeira intención será desenvolver a capacidade de uso da lingua galega e castelá como instrumentos de comunicación na súa vertente comprensiva e expresiva, que permitan aos alumnos e alumnas, ademais, aprender a analizar

problemas, organizar información, elaborar proxectos e tomar decisións.

Por outra banda, as aportacións da Área de Ciencias Sociais han de contribuír a que o alumnado comprenda, reflexione e asuma criticamente os problemas do mundo actual e, en particular os do seu entorno inmediato: problemas que xorden das interaccións que as sociedades manteñen co seu territorio, entre si, e aqueles que teñen que ver cos antecedentes e a memoria histórica da nosa sociedade.

En síntese, o obxectivo fundamental desta Programación de Diversificación Curricular no Ámbito Social e Lingüístico é a formación de persoas e cidadáns informados/as, capaces de interpretar a realidade social de forma reflexiva e crítica, e de comunicarse e relacionarse cos demais, empregando correctamente os códigos da cultura social.

Obxectivos

- Promover o sentimento de pertenza á comunidade galega e ás outras entidades políticas, sociais e culturais en que se integra, participando nelas con plena conciencia dos seus dereitos e deberes, desde posicións solidarias e respectuosas con outras comunidades, estados e culturas.
- Identificar os procesos e mecanismos básicos que rexen a realidade social e as interrelacións entre os feitos políticos, económicos, sociais e culturais, utilizando este coñecemento para comprender o pasado e as sociedades actuais.
- Identificar, localizar e comprender as características básicas da diversidade xeográfica do mundo, das grandes áreas xeoeconómicas e os trazos físicos e humanos de Europa, España e Galicia.
- Identificar e localizar no tempo e no espazo os procesos e acontecementos máis relevantes na historia do mundo, de Europa, de España e de Galicia, identificando as súas causas e consecuencias fundamentais.
- Valorar a diversidade cultural -puntos de vista, formas de vida, códigos morais- manifestando actitudes de respecto e tolerancia por outras culturas e por opinións que non coinciden coas propias, sempre que non sexan atentatorias contra a dignidade humana, sen renunciar por iso a un xuízo crítico sobre elas.
- Coñecer os elementos técnicos básicos das manifestacións artísticas dentro da súa realidade socio-cultural, para aprender así a valorar o patrimonio natural, histórico, cultural e artístico, asumindo a responsabilidade que supón a súa conservación e apreciándoo como recurso para o enriquecemento individual e colectivo.
- Adquirir e empregar o vocabulario específico que ofrecen as ciencias sociais para que a súa incorporación ao vocabulario habitual aumente a precisión no uso da linguaxe e enriqueza a comunicación.
- Obter, comprender e relacionar información verbal, escrita, gráfica, icónica, estatística e

cartográfica procedente de fontes diversas, incluídas as que corresponden ao contorno físico e social, aos medios de comunicación e ás tecnoloxías da información. Aprender a tratala de xeito autónomo e crítico de acordo co fin perseguido, e comunicala aos demais de maneira organizada e intelixible.

- Realizar tarefas en grupo e participar en debates cunha actitude construtiva, crítica e tolerante, fundamentando adecuadamente as opinións e valorando o diálogo como unha vía necesaria para a solución dos problemas humanos e sociais.
- Resolver problemas e levar cabo estudos e investigacións escolares sinxelas aplicando os instrumentos conceptuais, as técnicas e os procedementos básicos da indagación característicos das ciencias sociais.
- Coñecer o funcionamento das sociedades democráticas, apreciando os seus valores fundamentais e o feito de que os dereitos e liberdades humanas constitúen un logro irrenunciable da humanidade e unha condición necesaria para a paz. Denunciar, en consecuencia, actitudes e situacións discriminatorias e inxustas, amosándose solidario cos pobos, grupos sociais e persoas privados dos seus dereitos ou dos recursos económicos necesarios.
- Comprender discursos orais e escritos nos diversos contextos da actividade social, cultural e académica.
- Expresarse oralmente de xeito correcto, coherente, creativo e adecuado aos distintos contextos da actividade social, laboral e cultural, adoptando mediante o diálogo actitudes de respecto e de colaboración cos demais.
- Expresarse por escrito de xeito correcto, coherente, creativo e adecuado aos distintos contextos da actividade social, laboral e cultural.
- Utilizar eficazmente a lingua na actividade escolar para buscar, procesar e analizar información e mais para redactar ou expoñer textos propios do ámbito académico.
- Utilizar criticamente e con progresiva autonomía as bibliotecas, os medios de comunicación social e as TIC para obter, interpretar, elaborar e valorar informacións de diversos tipos e opinións diferentes.
- Aplicar con certa autonomía os coñecementos sobre a lingua e as normas de uso lingüístico para comprender textos orais e escritos e mais para escribir e falar con adecuación, coherencia e corrección.
- Comprender as circunstancias que condicionaron a historia social da lingua galega, afirmándoa como propia de Galicia, así como as que hoxe condicionan o seu uso, de xeito que se estea en disposición de superar as que supoñen obstáculos para a súa utilización en calquera contexto e situación.
- Coñecer e respectar a realidade plurilingüe e pluricultural do Estado español, de Europa e do

mundo actual, facerse consciente da riqueza que representa e entender as situacións que provoca o contacto de linguas.

- Ler con fluidez, consolidar o hábito lector e facer da lectura fonte de pracer, de enriquecemento persoal e de coñecemento do mundo.
- Analizar os diferentes usos sociais das linguas para evitar os estereotipos que supoñen xuízos de valor e prexuízos clasistas, racistas ou sexistas.
- Comprender textos literarios utilizando os coñecementos sobre as convencións de cada xénero, os temas e motivos da tradición literaria e os recursos estilísticos.
- Aproximarse ao coñecemento do patrimonio literario e valoralo como un xeito de simbolizar a experiencia individual e colectiva en diferentes contextos histórico-culturais.

3. Proposta de contidos para o ámbito sociolingüístico

Os contidos que seleccionamos para o ámbito terán que ser organizados a partir de temas sociais, humanos e culturais relevantes que articulen e lle dean sentido ao tratamento dos coñecementos sociais e lingüísticos que consideramos esenciais para unha formación básica nesta etapa educativa. Non se trata de proporcionar unha síntese apretada dos contidos das tres áreas implicadas, senón que haberá que dotar os alumnos e alumnas dunhas capacidades globais que lles permitan interpretar e resolver situacións e problemas do noso mundo e do noso tempo, sen que isto supoña esquecer o traballo con datos e informacións de carácter social e lingüístico que resultan imprescindibles para o desenvolvemento autónomo e crítico dos individuos na sociedade actual.

Esta estratexia de selección e organización pretende que o alumnado menos interesado nos contidos específicos das distintas áreas acaden unha comprensión global da realidade e aprendan a encontrar e establecer conexións entre as diversas informacións.

En todo caso, a selección dos contidos non conforman un catálogo pechado, senón que constitúen unha selección flexible e aberta. A secuenciación das unidades tamén admitirá varias posibilidades dependendo das circunstancias e das necesidades do alumnado. Buscarase o equilibrio na temporalización e na secuenciación dos contidos e a dinámica da clase será a que marque os tempos e a profundidade no tratamento dos temas.

Contidos:

* Comprensión de textos propios orais e escritos da vida cotiá e das relacións sociais, dos medios de comunicación -atendendo especialmente aos xéneros de opinión como debates, editoriais, columnas e cartas ao director- e mais do ámbito académico, como presentacións e entradas das fontes de

información.

* Detección do tema e dos subtemas dun texto argumentativo, análise dos argumentos e elaboración de esquemas que reflectan que se captou a súa mensaxe principal e a súa estrutura.

* Desenvolvemento de habilidades de escoita activa. Actitude de interese, de cooperación e de respecto ante as intervencións orais de quen fala diante de nós, sobre todo en debates, exposicións do profesorado ou do alumnado e mais no traballo colaborativo.

* Actitude reflexiva e crítica ante as mensaxes dos medios de comunicación, con especial atención ás procedentes da publicidade e ás mensaxes implícitas e explícitas dos textos argumentativos.

Detección dos usos lingüísticos discriminatorios e mais dos prexuízos que os sustentan e procura de alternativas que se incorporen con autonomía ás propias producións.

* Coa axuda dos medios audiovisuais e das TIC, presentacións orais ben organizadas sobre temas de actualidade tomados dos medios de comunicación audiovisual que admitan distintos puntos de vista, diferenciando información, opinión e persuasión e inserindo a propia visión de maneira argumentada e respectuosa.

* Participación activa en situacións propias do ámbito académico, especialmente en autoavaliacións das tarefas realizadas e en presentacións orais, con axuda dos medios audiovisuais e das TIC, de traballos previamente elaborados.

* Participación activa en debates e noutras situacións de comunicación reais ou simuladas onde se expresen opinións acerca dun tema de actualidade do interese do alumnado, ofrecendo argumentos e respectando as normas que rexen a interacción oral organizada.

* Composición, e soporte papel e dixital, de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais -intervencións en foros e blogs, reclamacións e solicitudes, etc.-, dos medios de comunicación -como cartas ao director, editoriais, artigos...- e mais do ámbito académico elaborados a partir de información obtida en distintas fontes.

* Planificación, revisión e boa presentación dos textos escritos, con respecto polas normas gramaticais e ortográficas e mais con adecuación á temática, fins, destinatarios, soporte... de cada escrito.

* Utilización autónoma da biblioteca e das TIC para obter, organizar e seleccionar a información.

* Uso das TIC para elaborar textos escritos ben presentados e correctos, aproveitando as posibilidades dos procesadores de textos, correctores ortográficos, etc.

* Revisión da adecuación de textos alleos e propios, con especial atención ás formas de expresión da subxectividade e ao enfoque do tema, sobre todo en exposicións e argumentacións.

* Recoñecemento e uso reflexivo dos nexos e conectores textuais máis comúns, en particular os de causa e consecuencia, os de condición e hipótese e os conclusivos, e mais dos mecanismos de cohesión textual como a referencia interna de tipo léxico, sobre todo as metáforas, metonimias,

paráfrases e comodíns.

* Identificación e revisión da estrutura do texto, a construción dos parágrafos e a vinculación e progresión temáticas en diferentes textos argumentativos, alleos e propios.

* Uso reflexivo da puntuación en relación coa cohesión sintáctica, así como das normas ortográficas, con aprecio dos seus valores funcionais e sociais.

* Uso de estratexias de autoavaliación e autocorrección, aceptando o erro como parte do proceso de aprendizaxe.

* Coñecemento xeral da situación sociolingüística e legal das linguas do Estado español, con manexo e interpretación de gráficos, táboas, textos e información dos medios e tecnoloxías da comunicación, valorando positivamente o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade.

* Comprensión da situación sociolingüística de Galicia a través da revisión da presenza da lingua galega nos principais ámbitos e contextos e dos factores de normalización, desenvolvendo proxectos de traballo, con emprego dos medios e tecnoloxías da información, que permitan enfrontar e superar prexuízos lingüísticos.

* Selección e lectura progresivamente autónoma de fragmentos e de obras fundamentais da literatura desde comezos do século XX ata a actualidade adecuadas á idade, apreciando os principais recursos empregados e comentando a incorporación de novas visións do mundo e de técnicas modernas.

* Localización no tempo e no espazo dos acontecementos e procesos históricos máis relevantes do mundo contemporáneo. Identificación dos factores que interveñen nos procesos de cambio histórico, considerando as súas interrelacións.

* Análise de feitos ou situacións relevantes da actualidade, particularmente de Galicia, con indagación dos seus antecedentes históricos e das circunstancias que os condicionan.

* Valoración dos dereitos humanos e rexeitamento de calquera forma de discriminación ou de dominio. Visión crítica ante as situacións inxustas e valoración do diálogo e a procura da paz na resolución dos conflitos.

* Recoñecemento dos elementos básicos que configuran os principais estilos ou artistas relevantes do mundo contemporáneo, contextualizándoos na súa época, e interpretación de obras artísticas significativas de arquitectura, artes plásticas, literatura e música.

* Transformacións políticas e socioeconómicas no século XIX. Revolución industrial. Liberalismo, nacionalismo e imperialismo: activismo revolucionario para a transformación de Europa. Novo modelo social e movemento obreiro. A exclusión das mulleres do espazo público e a súa loita pola igualdade: sufraxismo e dereito á educación.

* Crise do Antigo Réxime e construción do Estado liberal na España do século XIX. A fin do

imperio colonial español. As desamortizacións e a súa importancia en Galicia.

* Grandes cambios e conflitos na primeira metade do século XX. Imperialismo, guerra e revolución. A depresión de 1929 e o auxe dos fascismos. A revolución soviética.

* Transformacións na España do século XX: crise do Estado liberal; a II República; guerra civil e represión en Galicia; franquismo. As reivindicacións periféricas: o nacionalismo galego.

* A orde política e económica mundial na segunda metade do século XX: bloques de poder e modelos socioeconómicos. Os procesos de descolonización e o terceiro mundo. O neocolonialismo. O papel dos organismos internacionais.

* Transición política e configuración do Estado democrático en España. O Estatuto de autonomía de Galicia.

* Focos de tensión e perspectivas no mundo actual.

4. Desenvolvemento das competencias básicas

4.1. Contribución da área de Lingua e literatura (galega e castelá)

1. É unha área privilexiada para o progreso da competencia en *comunicación lingüística* en toda a súa extensión.

2. *Competencia social e cidadá*: Desde a materia de lingua é obrigado facilitar, a través do traballo con diferentes tipos de textos e situacións de comunicación, a aproximación crítica á realidade, así como o coñecemento e exercicio dos valores democráticos e dos dereitos civís.

3. En canto á *competencia no tratamento da información e da dixital* cómpre aprender a utilizar unha serie de ferramentas en soportes variados que lle permitirá ao alumnado mellorar as súas habilidades e obter información dicionarios, correctores ortográficos, enciclopedias, xornais dixitais, bibliotecas virtuais...

Por outra banda, debemos seleccionar, analizar criticamente, organizar, relacionar e sintetizar esa información co fin de transformala en coñecemento.

4. *A competencia cultural e artística* concrétese sobre todo no ámbito literario, pero tamén no coñecemento e valoración da riqueza cultural que supón a diversidade lingüística e a expresividade popular da fala.

5. *A competencia para aprender a aprender* desenvólvese ao contribuír a linguaxe a estruturar o pensamento e a controlar a aprendizaxe, concretamente co perfeccionamento da lectura comprensiva, a composición de resumos e esquemas que organicen as ideas, a interpretación das informacións lingüísticas dos dicionarios, a exposición, etc.

6. *A autonomía e iniciativa persoal* promóvese desde a materia de lingua co contacto activo

con distintos espazos de comunicación: intervención en situacións reais ou simuladas; a lectura de obras literarias que estimulen a imaxinación e fomenten a creatividade; o uso progresivamente autónomo dos medios de comunicación social; a localización e selección de información... Ademais, o propio traballo da linguaxe é clave na análise de problemas, na elaboración de plans e na toma de decisións.

4.2. Contribución da área de Ciencias sociais ás competencias básicas.

1. Resulta fundamental para o desenvolvemento da *competencia social e cidadá* porque facilita as relacións dentro dun modelo de sociedade cada vez máis plural.
2. Na competencia sobre *coñecemento e interacción co mundo físico*, a área contribúe á súa adquisición na medida en que se asegure que a dimensión espacial impregna a aprendizaxe dos contidos xeográficos, adquirindo particular importancia o desenvolvemento de procedementos de orientación, localización, observación e interpretación de espazos, paisaxes e a súa representación cartográfica.
3. A competencia *cultural e artística* concrétese facilitando a selección e coñecemento de obras de arte relevantes.
4. *O tratamento da información e competencia dixital* ten unha importancia innegable no mundo actual. As TIC resultan imprescindibles na sociedade da información en que vivimos, por iso debe insistirse en que a información é preciso saber utilizala, comprendela e integrala nos esquemas previos de coñecemento.
5. *A competencia en comunicación lingüística* resulta imprescindible. Esta competencia implica o dominio de ler e escribir diferentes tipos de textos que resultan fundamentais como elementos de información social e histórica.
6. *A competencia para aprender a aprender* supón iniciarse na aprendizaxe e continuala dun xeito autónomo. Para asumir esta competencia é preciso tamén coñecer o que se sabe e o que queda por aprender. Trátase de coñecer as propias potencialidades e as propias carencias.

5. Liñas metodolóxicas

É preciso aplicar unha metodoloxía específica que lle permita ao alumnado que acceda a estes programas adquirir as competencias básicas, alcanzar os obxectivos xerais da etapa e, polo tanto, obter o título de graduado en educación secundaria obrigatoria.

En primeiro lugar, é preciso realizar unha adecuada simbiose dos contidos das diferentes materias implicadas neste Ámbito Sociolingüístico, para optimizar os recursos e, sobre todo,

conseguir que o alumnado poida establecer relacións significativas para a mellora da aprendizaxe. Así, procurárase a integración das distintas materias arredor de unidades ou bloques, cunha dimensión globalizadora ou interdisciplinar.

Propiciárase un protagonismo destacado do alumnado no proceso de ensino-aprendizaxe e fomentárase a realización de actividades orientadas ao debate e ao asentamento de posturas persoais fronte aos diversos temas. Fomentárase a participación activa do alumnado, tanto de xeito individual como no traballo en grupo e incidírase na procura de que o alumnado sexa capaz de aprender a aprender e de aumentar o grao de autonomía persoal. Nesta liña, abandonáranse modelos pedagóxicos de carácter dirixista. O tipo de alumnado ao que vai dirixido e a coherencia cos obxectivos e cos contidos que se deben priorizar demanda que se estimule a indagación persoal e o intercambio fluído de opinións.

A organización e o desenvolvemento dos contidos permitirá unha relación fluída e aberta entre o alumnado e deberá facilitar a comprensión global da realidade o que contribuirá á mellora das aprendizaxes e a superar a falta de motivación e de interese que frecuentemente se dá nestes alumnos. Dado que a falta de hábito e técnicas de estudo, a desmotivación e, sobre todo, a escasa autoestima persoal, soen estar no cerne da problemática do alumnado que accede á Diversificación Curricular, procuramos un clima de aprendizaxe afectivo e non excesivamente formalizado, en coherencia cos obxectivos e os contidos que se priorizan no Programa.

O tratamento pedagóxico dos contidos non debe orientarse cara á súa memorización e reprodución, porén o enfoque pedagóxico creará situacións e experiencias de aprendizaxe a través da análise de informacións, a discusión, a indagación e a negociación de puntos de vista. Abordáranse os coñecementos sociais e lingüísticos máis funcionais o que brindará numerosas oportunidades para establecer pontes e relacións entre a cultura escolar e a cultura e os intereses do alumnado.

Ao situar as linguas galega e castelá nunha mesma área curricular, cómpre resolver a integración didáctica das aprendizaxes referidas ás dúas linguas. A integración do ensino-aprendizaxe das dúas linguas esixe partir duns obxectivos e contidos compartidos, pero tamén dunha secuencia didáctica que facilite a complementariedade e as transferencias das aprendizaxes. Sen que se poida ignorar a distinta situación social das dúas linguas nin tampouco as diferenzas na competencia comunicativa do alumnado ao inicio do Programa, cómpre afirmar como obxectivo último común o de perfeccionar as destrezas lingüísticas básicas (escoitar, ler, escribir, falar) afianzando o coñecemento da norma das dúas linguas e a súa adecuada materialización en situacións comunicativas diferenciadas.

As actividades de ensino-aprendizaxe terán que ser verdadeiramente significativas e

motivadoras, contemplando asemade a posibilidade de distintos ritmos e niveis na aula. Alén de actividades específicas para a mellora das destrezas básicas, a maior parte das que se desenvolverán na aula caracterizaranse por:

- Responder maiormente a estratexias por descubrimento e interacción, con participación activa do alumnado
- Marcar obxectivos de indagación elemental e/ou produción para compartir
- Integrarse no contexto cultural real con propostas significativas
- Abordar o traballo de maneira secuencial progresiva, evoluíndo do máis básico ao máis complexo
- Encarreirar o emprego de recursos variados seguindo unhas pautas
- Ofrecerlle ao alumnado, que sabe como e cando se avalía o labor, oportunidades de reflexión e autoavaliación

Neste sentido, o tipo de actividades fundamentais serán de:

- **Introdución-motivación e conexión cos coñecementos previos.** Para o achegamento a situacións problemáticas ou rechamantes, necesidades reais, modelos das producións obxectivo... A través de intercambios dialóxicos, chuvia de ideas, visionamentos, recompilacións, etc. Tiraráselle partido, claro, aos medios audiovisuais, a internet, a biblioteca, os xogos educativos, etc.

- **Desenvolvemento da secuencia didáctica** a través de tarefas en progresión (tal como recollemos na presentación: <http://www.slideshare.net/xanocebreiro/secuencias-de-lingua-e-literatura-na-rede>).

Esas tarefas consistirán en xeral en:

1. Lectura comprensiva, interpretativa e/ou reflexiva de textos reais -que poden combinar diferentes códigos- e presentación de resultados. Gradación da lectura, para descubrir claves e extraer e organizar o coñecemento preciso:

- identificar características
- resumir trasladando a outro formato
- esquematizar establecendo relacións
- explicar significados contextuais
- contrastar actitudes, ideas ou opinións de diferentes textos
- facer unha valoración razoada persoal
- extraer, analizar ou revisar estruturas textuais
- clasificar elementos...

2. Procura de maior información, tratamento e recolleita en presentacións ordenadas:

mapas conceptuais, gráficos, series, exposicións...

3. Creación guiada con planificación. Presentación oral das producións escritas e mais do proceso de elaboración.

Para compoñer, reelaborar e comunicar o coñecemento

- Consolidación e nova aplicación das competencias.

O alumnado non disporá dun libro de texto por tanto, traballará co material que se proporcione na aula. Os materiais non pretenden trazar un camiño pechado, por iso será un formato flexible, que permita un tratamento diferenciado en función das características do contexto de aplicación. Cada alumno e alumna terá un archivador onde gardará o traballo que se vaia desenvolvendo ao longo do curso. O coidado na súa presentación, corrección, realización e conservación será obxecto de avaliación e de revisión frecuentes.

6. Avaliación inicial

Realizarase unha avaliación diagnóstica co obxectivo de valorar o grao de desenvolvemento nas destrezas lingüísticas e sociais. Os procedementos básicos para iso serán:

- Formular cuestións ou realizar actividades ao redor dun texto lido ou exposto polo/a profesor/a, para comprobar o grao de atención e comprensión oral.
- Realizar exposicións orais breves manifestando opinións ao respecto de temas de actualidade ou narrando anécdotas de carácter persoal, para valorar a capacidade expresiva a nivel oral.
- Formular cuestións ou realizar actividades sobre textos lidos, para coñecer o grao de comprensión lectora.
- Producir textos de diferente tipoloxía, para avaliar a capacidade expresiva a nivel escrito.

Tamén é preciso coñecer as necesidades educativas de cada alumno/a, a través de:

- Consultas aos informes académicos e orientador/a do centro e titores de anos anteriores.
- Entrevista ao/á alumno/a.
- Entrevista aos pais do/a alumno/a.
- Realización de coloquios para facilitar a expresión libre de sentimentos e opinións a respecto do ensino, así como a valoración da propia experiencia académica.

7. Criterios de avaliación do alumnado

Os referentes fundamentais para avaliar as aprendizaxes do alumnado que curse un programa de diversificación curricular serán as competencias básicas e os obxectivos xerais da educación secundaria obrigatoria, mais tamén os criterios de avaliación específicos. Neste ámbito, son os seguintes:

1. Identificar a intención comunicativa implícita e explícita, o tema, a idea principal e as secundarias, a tese e os argumentos de textos propios dos medios de comunicación audiovisual e do ámbito académico.
2. Comprender textos escritos do ámbito público, dos medios de comunicación e da vida académica, identificando as ideas principais e secundarias, o propósito comunicativo implícito ou explícito, contrastando explicacións e argumentos.
3. Realizar exposicións orais planificadas claras e áxiles de traballos e de informacións de actualidade diferenciando información, opinión e persuasión, así como participar de forma construtiva en diversas interaccións comunicativas (debates, traballos colaborativos...) respectando as regras que as rexen. Adoptar o rexistro adecuado a cada tipo de texto e situación.
4. Escribir textos propios da vida cotiá, das relacións sociais, dos medios de comunicación e do ámbito académico tendo como referencia os modelos propostos na aula e expresando con claridade as propias opinións razoadas. Planificar e revisar con certa autonomía os ditos textos para asegurar a súa coherencia, cohesión, corrección e precisión léxica.
5. Consultar con progresiva autonomía textos en diferentes soportes co fin de seleccionar información relevante, analizala criticamente, extraer conclusións fundamentadas e integralas nas propias producións, especialmente en traballos sobre algún foco de tensión política ou social no mundo actual, indagando os seus antecedentes históricos, analizando as causas e previndo posibles desenlaces.
6. Aplicar determinados coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión e para compoñer e revisar con autonomía os propios textos.
8. Extraer os trazos principais que definen a actual situación sociolingüística de Galicia, analizando criticamente os condicionamentos da valoración e uso social do galego; utilizar a lingua galega con fluidez e normalidade nos máis diversos contextos comunicativos.
9. Ler con regularidade obras literarias e desenvolver criterio lector; expoñer unha opinión argumentada sobre a lectura persoal dunha obra da literatura contemporánea atendendo aos

elementos estruturais e formais máis evidentes.

11. Participar de maneira activa na creación de textos de intención estética tomando como modelo os lidos e comprendendo os recursos que se empregarán.

12. Situar no tempo e no espazo períodos, feitos e procesos históricos relevantes aplicando as convencións habituais no estudo da historia.

13. Identificar as causas e consecuencias de feitos e procesos históricos significativos, establecendo conexións entre elas e recoñecendo a causalidade múltiple que comportan os feitos sociais.

14. Identificar os trazos fundamentais das revolucións industriais e liberal-burguesas, valorando os grandes procesos de transformación que experimentou o mundo occidental, e analizando as particularidades destes procesos en España e Galicia.

15. Explicar as razóns da hexemonía política e económica dos países europeos desde a segunda metade do século XIX, identificando os conflitos e problemas que caracterizan estes anos, tanto entre como dentro dos estados, especialmente os relacionados coa expansión colonial e coas tensións sociais e políticas.

16. Caracterizar e situar cronolóxicamente e xeográficamente as grandes transformacións e conflitos mundiais que tiveron lugar no século XX, e aplicar este coñecemento á comprensión dalgúns dos problemas internacionais máis destacados da actualidade.

17. Identificar e caracterizar as distintas etapas da evolución política, social e económica de España e de Galicia durante o século XX e os avances e retrocesos no camiño cara á modernización económica, á consolidación do sistema democrático, e á pertenza á Unión Europea.

8. Instrumentos de avaliación e criterios de cualificación

Para realizar a avaliación do alumnado teranse en conta instrumentos diversos:

- Probas obxectivas, orais e escritas, para valorar a aplicación das competencias adquiridas a novos contextos. Contarán un 30% no global da nota.
- Tarefas das secuencias didácticas e traballos: Estes deberán ser realizadas de acordo coas indicacións ofrecidas polo profesor. Terá especial relevancia a realización de traballos sinxelos para expoñer brevemente coa axuda dos medios audiovisuais e das TIC. Suporá o 30% da nota.
- Caderno. O alumnado deberá ter un caderno para este ámbito, complementado cunha bitácora dixital, onde irá recollendo de xeito organizado todo o traballo feito nas aulas, así como as tarefas que se lle manden para casa. O seu valor no conxunto da nota será do 15%

- Participación na clase. Terase en conta a participación activa do alumnado na aula e a súa interactividade co profesorado e co resto do alumnado. Valorarase especialmente o interese por mellorar, o desenvolvemento da autonomía e de estratexias de aprendizaxe e o uso oral do galego como vehículo de comunicación co profesorado e cos compañeiros/as. Suporá o 25% da nota.